

Kamu Malı Olarak Su

Sedef Oluklulu, Anadolu Üniversitesi, TR

Özet

Su, kültürün dayanağı, yaşamın temelidir. Dünya'da var olan suyun sadece %2,5'i insanların içme ihtiyacını karşılayabilecek tatlı sudur. Bu miktarın büyük bölümü buzullarda donmuş, bir kısmı ise yeraltındadır. Geriye kalan insanlar tarafından ulaşılabilir olan su yüzey, yüzeye yakın yeraltı ve atmosferik sudan oluşmaktadır. Su, kıt bir kaynaktır ancak canlı nüfusunun ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar yetersiz değildir. Su sorunu İlhan tarafından şöyle tanımlanmıştır: "rekabetçi piyasa ekonomisinin küreselleşmesi, ivme kazanan endüstri, tarım ve hizmet faaliyetleri, artan dünya nüfusu ve nüfusun giderek büyüyen bir oranda kentleşmesi ve gittikçe daha fazla su ve enerji tüketmeye dayalı yaşam biçimlerinin yaygınlaşması gibi insan faaliyetlerine bağlı değişimlerin dünyanın su kaynakları üzerinde ya da dolaylı yarattığı baskıların bütünü"dür.

Su kime aittir? Özel mal mıdır, yoksa ortak kamusal mal mı? Tarihte suyun özel mülkiyeti pek çok toplumda yasaklanmıştır. Roma Hukuku Justinianus Kanunları gibi eski metinler su ve diğer doğal kaynakların kamu malı olduğunu gösterir. Garrett Hardin'in ilk olarak 1968'de yayımlanan Ortak Malların Trajedisi makalesi ise suyun özelleştirilmesi düşüncesine dayanır. Ortak malların mülkiyetsiz açık erişim sistemleri olduğunu ileri sürerek toplum tarafından yönetilemeyeceği düşüncesindedir.

Suyun bir taraftan kamu ya da özel mal olup olmadığı tartışıla dursun diğer taraftan herhangi bir ulusa dahi ait olmadığı evrensel boyutu olduğu, ekolojik denge içinde sürekli döngüsel harekette olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Hem ekolojik dengenin korunması, hem de insan topluluklarının sürdürülebilir gelişiminin sağlanması için su ve toprak kaynaklarının bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayabilecek en akılcı şekilde kullanılması gerekmektedir.

Yenilenebilir kaynaklar arasında yer alan suyun "yenilenebilir" özelliğini sürdürmesi için kentsel ve endüstriyel kullanımdan sonra arıtılarak alıcı ortama verilmesi gerekiyor. Arıtma işlemi gerçekleşmezse yenilenebilir kaynak olan su artık kirleten, doğayı zehirleyen, zarar veren ve bu zararı da belirli bir coğrafi alanla sınırlı kalmayıp tüm ekolojik aşamalarda kendini gösteren kamusal tehdit haline geliyor.

Jel Kodu: Kamu Ekonomisi, Ekolojik Ekonomi

Water As A Public Good

Sedef Oluklulu, Anadolu University, TR

Abstract

Water is the basis of culture and the foundation of life. Only %2,5 of water that exists on Earth is drinkable fresh water. The majority of the amount is frozen in the glaciers and a part is underground. The rest of the fresh water that is accessible to people is surface water, subsurface water and atmospheric water. Water is a scarce source but it can meet all the needs of living creatures. The Water problem was described by İlhan: "The pressure on water resource due to the changes of human activities such as the globalization of the competitive market economies, acceleration of agricultural industrial and service activities, increasing of the World population, increasing proportion of the urban population, increasingly expansion of water and energy consuming way of living."

To whom does water belong? Is it a private good or common good? Historically, private ownership of water has been banned. Water and natural sources had been public goods in the ancient texts such as Roman Law. Garrett Hardin's article "Tragedy of the commons", first published in 1968 was based on privatization of water. He asserted that common goods cannot be governed by the society due to open access systems without ownership.

It may be debated whether water as a private or public good, partakes of a universal dimension, beyond even nation, but in ecological terms it has its own cyclical movement. Water and earth resources have to be used in the most rational way both to protect the ecological balance and to provide sustainable improvement of human society.

Water is a renewable source. However to continue the "renewable" feature after industrial and urban use it has to be treated. If the waste water cannot be treated, the renewable feature of water becomes rather a public danger that may poison nature not only within one region but globally.

Jel Codes: Public Economics, Ecological Economics